

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Ratione probabili possibilitas Incarnationis suadetur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

sentia Christi, qui in novissimo templo sepe docuit & predicavit.

Plura alia argumenta moralia, ad probandum Christum esse verum Deum, verumque Messiam à Deo promissum, adduximus in Tractatu de fide, in digressionem de signis credibilitatis fidei nostrae, quae ibidem videri poterunt.

DISPUTATIO II.

De possibilitate Incarnationis.

QUAMVIS D. Thomas, relicta quaestione de possibilitate huius mysterii, statim agat de eius convenientia, idque rationabiliter: Tum quia nulla scientia probat, saltem necessitate, sed supponit suum objectum esse possibile: Tum etiam, quia cum in convenientia includatur possibilitas, sicut superius in inferiori, demonstrata convenientia Incarnationis, ejus possibilitas sufficienter ostenditur. Quia tamen Commentatores à possibilitate Tractatum hunc incipiunt, nec parum difficile est argumentis adversus eam fieri solitis satisfacere, ut demus aliquid consuetudini, & argumenta illa diluamus, agimus de possibilitate Incarnationis, priusquam de eius convenientia & necessitate disseramus: nihil verò dicemus de ejus existentia, cum illa sufficienter constet ex dictis art. 3. disputationis praecedentis, ubi Messiam jam venisse, subindeque Incarnationis mysterium de facto completum & peractum esse, ostendimus.

ARTICULUS I.

Utrum Incarnatio sit possibilis?

CUM mysterium Incarnationis sit planè supernaturale, nullumque habeat in rebus naturalibus veltigium, aut medium quo possit convinci, ejus possibilitas ratione naturali demonstrari nequit, sed tantum probabiliter suaderi, tum ratione probabili, tum solutione argumentorum, quae ejus impossibilitatem videntur ostendere, unde utrumque hic breviter praestandum erit.

§. I.

Ratione probabili possibilitas Incarnationis suadetur.

HANC rationem insinuat Archangelus Gabriel Luca 1. cum Beatam Virginem alloquens, eamque de huius mysterii possibilitate instruens, dixit, *Non erit impossibile apud Deum omne verbum*: Illis enim verbis declaravit, omne illud esse Deo possibile, quod intellectu capi potest, at non implicans contradictionem: Sed Deum incarnari, sive fieri hominem, ac assumere ad suam subsistentiam naturam creatam, nullam implicat contradictionem: Quero enim unde illa proveniat? vel ex parte subsistentiae divinae, ad quam sit assumptio, vel ex parte naturae creatae ad eam assumptae? Non primum, siquidem cum subsistentia divina sit infinita, subindeque eminenter contineat omnem perfectionem subsistentiae creatae, potest, seclusis imperfectionibus, effectum illius supplere, atque adeo terminare naturam, quam terminaret subsistentia creatae, si adesset: sicut ex eo quod Deus in ra-

tionem primae causae, contineat eminenter omnem perfectionem causae secundae, potest abique illa imperfectione efficere quod illa efficit. Neque etiam secundum, etenim cum natura humana realiter distinguatur à sua subsistentia, siquidem prior, quia est ejus subiectum, & prius non dependeat à posteriori, potest divinitus ab ea separari, & consequenter ad divinam subsistentiam assumi: Ergo incarnatio possibilis est.

Dices primò: Essentia Divina continet eminenter omnem perfectionem humanitatis, animae, intellectus, ac luminis gloriae, nec tamen propterea potest supplere formaliter vices talium rerum, ut communiter docent Theologi: Ergo ex eo quod nulla sit perfectio in subsistentia creata, quam non contineat eminenter divina, non rectè concludimus, quod non implicet subsistentiam divinam terminare naturam creatam, subsistentiae ejus vicem supplendo.

Sed negatur consequentia & paritas, quia omnia illa quae ibi recensentur, ita involvunt imperfectionem, ut non possint ab ea absolvi & praescindi: nam habere rationem naturae potentiae, aequabilis per subsistentiam, existentiam, & operationem, potentiae, & habitus, ex proprio conceptu maximam importat imperfectionem ab illis inseparabilem & impraescindibilem: terminare verò naturam creatam, ac supplere vices subsistentiae ejus, nullam dicit imperfectionem potentialitatis vel informationis in suo conceptu, à qua non possit absolvi & praescindi, ut ex solutione argumentorum patebit.

Dices secundò: Licet subsistentia divina infinita, habet tamen actum seu terminationem sibi adequatam, nempe terminationem naturae divinae, quae est simpliciter infinita: Ergo sicut paternitas divina, licet infinita, non potest aliter esse aut dici pater, quia habet terminum seu filium sibi correspondentem, infinitum; ita nec esset divina subsistentia, poterit alienam naturam terminare, ob suam infinitatem.

Sed contra, Licet nulla res possit se extendere ultra actum vel terminum sibi adequatum absolute, potest tamen se extendere ultra actum vel terminum sibi adequatum, primum. Exemplum est in divina scientia & potentia, quae propter suam infinitatem non possunt habere pro objecto sibi adequato primario, nisi Deum, & tamen ad creaturas secundario se extendunt: Deus enim per suam infinitam scientiam se & creaturas comprehendit; & per intellectum, qui est in Patre potentia generativa Verbi ad intra, producit ad extra creaturas. Nec valet exemplum de paternitate divina, licet enim paternitas divina nulla alia persona divina, quam prima, possit esse aut denominari pater, eo quod denominationes quae oriuntur à relationibus communicari nequeant, non communicato fundamentos fundamentum autem divinae paternitatis, activa scilicet Verbi divini generatio, nulli alteri personae divinae quam primae competere possit, nihilominus paternitas divina communicari potest ad extra, sicut communicatur ipsa filiatione cum non minus Pater quam Filius possit naturam assumere naturam; ac proinde sicut Filius communicando suam subsistentiam, communicat filiationem divinam; ita & Pater communicando suam hypostasin, suam etiam paternitatem, & Patris denominationem communicaret; nam homo ille à prima persona assumptus, non esset Filius, aut Spiritus Sanctus. Ergo esset Pater aeternus,

Dices

Dices tertio: Inter terminum & rem terminatam debet esse aliqua proportio: At nulla proportio esse potest inter naturam humanam, & divinam substantiam, cum infinitè distent. Ergo licet substantia divina, sit infinita, tamen humanam naturam terminare nequit.

Confirmatur: Magis distant Deus & homo, quam substantia & accidens: cum illa in infinitum inter se distent, non verò ista: Sed accidens non potest existere per existentiam substantiæ, vel substantia per existentiam accidentis: Ergo à fortiori natura humana per existentiam & substantiam Dei existere & subsistere nequit.

Confirmatur amplius: Eadem improportio est inter naturam creatam, & divinam substantiam, ac inter intellectum creatum, & intellectum divinum: Sed implicat quod intellectus creatus intelligat per intellectum divinum, ut docuimus in Tractatu de beatitudine, in quo ostendimus, hominem per increatam Dei rationem & intellectum non posse beatificari: Ergo similiter implicat, quod natura humana, per increatam Dei substantiam terminetur & subsistat.

Ad instantiam, concessa Majori, nego Minorem: ad cujus probationem dicendum cum S. Thoma in 3. dist. 1. quæst. 1. art. 1. ad 3. quod licet finiri ad infinitum nulla sit proportio arithmetica, bene tamen geometrica; ad hanc enim sufficit, quod finitum sit perfectibile per infinitum: unde cum natura creata, per substantiam increatam perfectibilis sit, habet cum illa proportionem geometricam, quæ per distantiam infinitum non dissolvitur, imò magis juvatur, cum sola substantia infinita & increata, alienam naturam perficere, complecti, & terminare possit, ut infra dicemus. Infinitus ergo divinæ substantiæ super naturam humanam excessus, est solam in ratione entis, non verò in ratione termini & terminabilis: licet enim sunt proportionata, quia substantia divina non terminat naturam humanam infinito & illimitato modo, sicut terminat naturam divinam, sed finito & limitato, sicut ipsa natura humana exposcit; eoque proportionali modo, quo essentia divina, per modum verbi & speciei exprimitur, terminat intellectum creatum in beatitudine, ut in Tractatu de visione beata docuimus. Ex quo patet responsio ad primam confirmationem, dicendum enim est, quod licet magis distent in esse entis Deus & homo, quam substantia & accidens, non tamen in ratione termini & terminabilis: sicut materia & forma, magis distant in ratione entis, quam duæ abedines, non tamen in ratione actus & potentie.

Ad secundam similiter distinguo Majorem: Eadem improportio est inter naturam creatam & divinam substantiam, ac inter intellectum creatum, & divinam intellectum: si natura creata & divina substantia, in ratione entis spectentur, concedo; si considerentur in ratione termini & terminabilis, nego. Addo, notabile esse discrimen inter substantiam & intellectum: intellectus enim, cum sit actio vitalis, debet necessario procedere à principio, quod per eam denominatur intelligens, quod repugnat intellectui increato, respectu nostri intellectus: substantia verò, cum non sit actio, sed terminus, vel complementum nature, non debet procedere necessitè à natura quam terminat, sed potest à Deo provenire: unde licet implicet contradictionem, quod

Tom. IV.

intellectus creatus, intelligat per divinam intellectum, non tamen quod natura humana, per divinam substantiam terminetur.

§. II.

Alia difficilis objectio solvitur.

Contra possibilitatem Incarnationis obijci potest hoc difficile argumentum: Deus non potest supplere vices substantiæ creatæ: Ergo nec incarnari. Consequentia patet ex dictis §. præcedenti, Antecedens probatur. Implicat divinam substantiam habere rationem formæ, seu causæ formalis, quia de ratione formæ est esse partem, subindeque aliquid incomplem, ac dependens à toto composito, quod Deo repugnat: Sed Deus non potest supplere vices substantiæ creatæ, & constituere naturam creatam substantem, nisi per modum formæ: quia substantia creata est essentialiter forma nature creatæ, cum eam intrinsecè actuet, compleat, & perficiat: Ergo implicat Deum, seu divinam substantiam, supplere vices substantiæ creatæ.

Huic argumento communiter respondent nostri Thomistæ, negando Antecedens, ad cujus probationem, concessa Majori, negant Minorem, & ad probationem illius, dicunt substantiam creatam non habere essentialiter quod sit forma nature creatæ, sed solum quod sit ejus terminus intrinsecus, sicut punctum constituit lineam terminatam formaliter, & tamen non est formalis, sed terminus ejus, Unde ut Deus suppleat vices substantiæ creatæ, & constituat naturam creatam substantem & terminatam, non oportet quod divina substantia habeat rationem formæ, seu causæ formalis respectu illius, sed sufficit quod exerceat solam rationem termini.

Verum hæc solutio, nisi magis explicetur, non videtur legitima, licet enim substantia creata non habeat rationem formæ physice, respectu nature quam terminat, habet tamen rationem formæ metaphysice, non verò rationem puri termini, quod multipliciter demonstrari potest. In primis enim suppositum dependet à substantia, non quomodo cumque, sed tanquam ab actu se communicante: Ergo cum actus & forma metaphysica sint idem, non potest denegari substantiæ creatæ causalitas formalis metaphysica. Secundo, Substantia facit naturam formaliter subsistere, quidni ergo dicetur causa formalis subsistendi? Tertio, Omne constitutum est causa formalis metaphysica constituti: Substantia est constitutiva suppositi: Ergo & ejus causa formalis, saltem metaphysica. Quarto, Existencia est causa formalis existendi: Ergo & substantia erit causa formalis subsistendi. Quinto, Nemo negabit naturam in supposito habere rationem materiæ, seu causæ materialis, respectu substantiæ per quam completur & actuat: Ergo nec negare debet talem substantiam habere rationem formæ metaphysicæ, seu causæ formalis respectu illius, cum causalitas materialis & formalis sibi invicem cor respondeant. Denique, quamvis forte non omnis dependentia inferat causalitatem, tamen essentialissima, & maxime propria, qualis est rei constitutæ à suo constitutivo, subindeque suppositi ab ipsa substantia, procul dubio illam inferat: Sed talis causalitas, cum sit intrinseca, non potest esse alia quam formalis, non potest enim esse materialis, ut patet, cum substantia non se habeat

Ecc

per